

6/6/08

Η κοινωνική εμπέδωση της ανισότητας

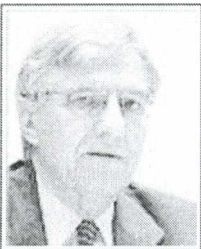
Πίσω από την απουσία αριθμών κρύβεται η αδιαφορία για τους ανθρώπους
Τάσος Γιαννίτσας Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών πρώην Υπουργός

GETTY IMAGES/IDEAL IMAGE

δαπανών κοινωνικής προστασίας ως ποσοστό του ΑΕΠ (από 27% σε 27,8% μεταξύ 2000 και 2005, δηλαδή σε μία πενταετία άνθησης). Και όμως το πρόβλημα της ανισότητας και της φτώχειας είναι πολύ υπαρκτό. Και πίσω από αυτό βρίσκεται ένα πολύ πιο σύνθετο πλ. απλουστευμένα σχήματα που δημιουργούν εντυπώσεις. Σε άλλες κοινωνίες οξύνεται η εισοδηματική ανισότητα με ή χωρίς οξύνση τ. έκφραση περνάει μέσα από εξοντωτικές εμφύλιες αιματοχυσίες ή εξωτερικές στρατιωτικές επεμβάσεις. Κεντρική δυναμική του προβ. άνισης δυνατότητας για συμμετοχή στις ευκαιρίες που διαμορφώνονται, αλλά και της άνισης επιβάρυνσης από το κόστος που διαγρ.

μεγάλων προβλημάτων. Βιώνουμε ακριβώς σήμερα τις συντριπτικά άνισης επιπτώσεις που έχει για τις πιο φτωχές κοινωνίες (και όχι μό νο) η άνοδος της τιμ

τροφίμων. Και τις ακόμη χειρότερες προοπτικές που δημιουργούνται. Συζητάμε με πλατωνική ηρεμία την αλ. καταστροφικό μοντέλο ζωής που χαϊρόμαστε και τις τραγικές επιπτώσεις που θα έχει σε κοινωνίες οι οποίες μπόρεσαν ποτέ να απολαύσουν ούτε τμήμα των δικών μας βιοτικών ανέσεων- αλλά και τις δικές μας. Το ειρ. σημαία της οικολογικής ευαισθησίας- γύρω στα δέκα χρόνια πριν. Χωρίς μελέτη, έτσι, επειδή ηκούσε ωραίο φαίνονται οι επιπτώσεις, καμιά φωνή δεν βγαίνει έστω να πει: ναι, κάναμε λάθος. Το μάθημα; Οι προσδευτι. πάσουν να κρίνονται από τον ρητορικό απλουστευτισμό τους. Απαιτούν αναλυτικές- αυτές τις καταραμένα σι να αλλάξουν πράγματι τον κόσμο προς το καλύτερο και έτσι να πείσουν για τη συνολικότερη αξιοπιστία τους πολιτική συζήτηση; Μια αρτηριοσκληρωτική εμμονή στην παραδοσιακή κοινωνική πολιτική. Όμως τα προβλή. φτώχειας όπως εμφανίζονται σήμερα και αύριο ξεπερνούν κατά πολύ τα όρια τέτοιων πολιτικών. Είναι αντικ. συνολικά. Της πολιτικής που θα ξεκολλήσει από συνθήματα-σύμβολα και θα αναπτύξει δράσεις που θα αποκ. αδύναμα κοινωνικά στρώματα. Της πολιτικής που παρακολουθεί τις συνεχείς ανατροπές της πραγματικότητ

αυτή το παρελθόν της τρέχει να δουλέψει σε νέες βάσεις για να εκφράζει τη σημερινή και αυριανή πραγματικότητα που πραγματικά Σε τελική ανάλυση μια ισχυρή πολιτική ενάντια στις ανισότητες και στη φτώχεια είναι αποτέλεσμα μιας αποτελεσματικής, και γι' αυ. συνολικότερα. Τα δύο δεν τεμαχίζονται. Η κοινωνική πολιτική δεν μπορεί να είναι ισχυρή όταν την ίδια στιγμή η συνολική πολιτική. Και όπως επισημάνθηκε, αυτό που απαιτείται σήμερα είναι μια πολιτική που συνολικά να δημιουργεί ελπίδες, γιατί θα δίνει απαντήσ του αύριο. Όχι στο αύριο της εξουσίας, αλλά στα προβλήματα της ενέργειας, του περιβάλλοντος, της κρατικής διαφθοράς, της απα. ανταγωνιστικότητας, της ακρίβειας, του χάσματος μεταξύ κοινωνικών προβλημάτων και πολιτικής ανεπάρκειας και πολλά άλλα. Ίδι θεσμών, οι οποίοι με όλο και πιο εμφανή τρόπο μετατρέπονται σε παραμορφωτική βιτρίνα που πίσω της διαπιστώνει κανείς έναν ω. χρησιμοποίηση ή στην καταπάτησή τους, ανάλογα με το ποιους και τι αφορούν.

Όλα αυτά είναι πολύ πιο κρίσιμα προβλήματα και παράγοντες για τις νέες μορφές μεγάλων ανισοτήτων και φτώχειας απ' ό,τι το μυ «κοινωνικών μέτρων» που συνήθως συζητείται. Ο κόσμος δεν τεμαχίζει τη ζωή του στο τι εισπράττει από μια κυβέρνηση ως κοινωνι. σύνταξη ή υπηρεσίες εκπαίδευσης κ.ά. Βλέπει συνολικά τη θέση του και αν βιώνει επιδείνωση ή όχι μιας ανισότητας και ποιας. Το ίξ και η πολιτική αντιμετώπιση της ανισότητας.

Η πολιτική είναι η τέχνη του εφικτού. Κυρίως, θα έλεγα, είναι η τέχνη τού πώς θα δημιουργήσεις όρους ώστε να κάνεις το ανέφικτο συχνά είναι) και η τέχνη της εξαπάτησης. Του πώς θα πείσεις τον απλό πολίτη να πιστέψει σε ανύπαρκτες πραγματικότητες. Σήμερα συλλογικά. Φαντασιωνόμαστε ότι με τη συνηματολογία που κυριαρχεί θα φτάσουμε τις προηγμένες «κοινωνίες της γνώσης», ότι η. όταν έχουμε παγιδευτεί στα «Μυστικά του Βάλτου», ότι λύνουμε προβλήματα όπως η ανεργία, το Ασφαλιστικό, η δημόσια υγεία, η ε. επιχειρηματικότητας, αλλά και πολλά άλλα, όταν συμβαίνει ακριβώς το αντίθετο. Ενα σκηνικό δηλαδή που θυμίζει Οργουελ, όπου το είχε μετονομαστεί σε υπουργείο Αλήθειας, το υπουργείο Πολέμου σε υπουργείο Ειρήνης ή το υπουργείο Οικονομίας σε υπουργείο Α. Ανισότητα και φτώχεια δεν είναι μόνο το αποτέλεσμα πολιτικών επιλογών που αδιαφορούν για το αν διανέμονται άνισα το εισόδημα δημιουργούνται. Είναι και αποτέλεσμα μιας πολιτικής αντίληψης που με απλοϊκότητα πιστεύει ότι το πρόβλημα θα αντιμετωπιστεί μ. μισθολογικές αυξήσεις, πιο πολλές κοινωνικές δαπάνες, αλλά και πανεπιστήμια, νοσοκομεία, και με την απάλειψη της έννοιας της ευθύνης και των κυρώσεων, την ισοπέδωση της έννοιας των επαγγ. κρατικής μίζεριας ή και διαφθοράς. Ορισμένα από αυτά είναι σημαντικά, όμως δεν αρκούν. Αλλά έδειξαν ότι είναι σε αντίθεση με τη παράδοξο: σε μια φάση επιδείνωσης των ανισοτήτων και των προοπτικών της ανισότητας, καθώς και ισχυρών φόβων ή αβεβαιότητι τμημάτων για το αύριο, η πειστικότητα του κοινωνικού πολιτικού λόγου μοιάζει να βυθίζεται σε τέλμα- η κοινωνία να δυσπιστεί απέ νεφελώματα περί ανισοτήτων και κοινωνικών πολιτικών που βλέπει ότι δεν μπορούν να έχουν αντίκρισμα. Το συλλογικό τότε αντικι. γενικευμένο ατομικισμό που φαντάζει ως αναγκαία επιλογή. Το αισθητήριο του απλού ανθρώπου είναι πιο ισχυρό από το αναισθητι κλισέ.

Όστόσο η αναζήτηση διεξόδων από το σήμερα και το αύριο των μεγάλων ανισοτήτων δεν μπορεί να γίνει έξω από το πεδίο της πολι. Σίγουρα όχι μιας πολιτικής που αδιαφορεί για τα προβλήματα αυτά. Σίγουρα όχι μιας πολιτικής που εξαντλείται στην τέχνη του αυτ. όμως, μιας πολιτικής που τουλάχιστον να αναπροσδιορίζει σε κάθε ιστορική περίοδο τα δεδομένα, τους στόχους, τις στρατηγικές της και ε των αξιών της με τις αγωνίες που βιώνουν οι «αδύναμες πραγματικότητες». Αδύναμες κοινωνικά, αδύναμες οικονομικά, αδύναμες π. πολιτικά και δημοκρατικά. Προ πάντων όμως μιας πολιτικής που μπορεί να «παραδώσει» (to deliver, κατά την αγγλόφωνη έκφραση από το στοιχείο της αποτελεσματικότητας στην υλοποίηση των προτεραιοτήτων της.

Όσο δεν αναζητούμε απαντήσεις έξω από κυρίαρχους πολιτικούς μύθους και μονοδρόμους τόσο θα μεταμφιέζουμε την οπισθοδρομικ την υστεροβουλία που βρίσκεται πίσω από τις πρακτικές οργανωμένων κοινωνικών ομάδων ή πολιτικών κομμάτων σε εξωγενή εμπ. της παγκοσμιοποίησης, της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του νεοφιλελευθερισμού και άλλων ηχηρών παρόμοιων, όπως θα έλεγε ο Καβάφης

GETTY IMAGES/IDEAL IMAGE

άνισες λειτουργίες του συνδικαλισμού στον προστατευμένο δημόσιο τομέα και στον χώρο της ιδιωτικής εξαρτημένης εργασίας αποτε

είναι πολύ υπαρκτές, όμως το κεντρικό πρόβλημα είναι να κατα μπορεί κανείς να έχει (ή να δημιουργήσει) πολλές και διαφορετικές ικανότητες διαχείρισης των σύγχρονων προβλημάτων αποτελεί κ καταπολέμηση των ανισοτήτων και της μιζέριας- σήμερα και αυτή ικανότητα- μία ακόμη καταραμένη λειτουργία, όπως ο εκσυγχρονισμός πολιτικών αξιών και κοινωνικών αγωνιών- σε μια φάση ισχυρών εισοδήματα, ενεργειακούς, υδάτινους ή άλλους πόρους και ευκαιρίες και αυτή ανατρεπτικό περιεχόμενο και λειτουργίες.

Πίσω από τα επιμέρους ζητήματα υπάρχει ένας κοινός παρονομαστής συνεχούς σύγκρουσης με τους μηχανισμούς και τις πολιτικές επιλογές παλαιές ή νέες ανισότητες, με πολιτικές προτάσεις που αντιλαμβάνονται απειλών, των απειλούμενων ομάδων, αλλά και των δυνατοτήτων δεν το κατανοεί είναι καταδικασμένος να χάνει. Και μαζί με αυτές οι οποίες ίσως θα μπορούσε να ανατρέψει.

Το αφιέρωμα που ακολουθεί επικεντρώνεται κατά ανάγκη σε ορισμένα σχετικά με τη φτώχεια και την ανισότητα. Η αναντιστοιχία κυρίως υλικού τεκμηρίωσής τους, τα αίτια της κοινωνικής δυσανεξίας της κοινωνικής ευαισθησίας, τα κρίσιμα ζητήματα της διόγκωσης της εμμονής της φτώχειας στον αγροτικό τομέα, οι ιεραρχίες της ανισότητας, στην αγορά εργασίας, οι αδυναμίες αναπαραγωγής του κοινωνικού πολιτικού για την αντιμετώπιση των σημερινών κοινωνικών

"ΒΗΜΑ Ιδεών" Παρασκευή, 6 Ιουνίου 2008

Αρ. Φύλλου:

Σελίδα: BHI_0606_007_007_282666.ps

Αυτό το κείμενο εκτυπώθηκε από το "ΒΗΜΑ Ιδεών", στο <http://www.vimaideon.gr/PrintArticle.aspx?d=20080606&nid=8763854&sn=%CE%91%CE%A6%CE%99%CE%95%CE%A1%CE%A9%CE%9C%CE%91>

Copyright © ΒΗΜΑ Ιδεών